

Liseberg AB

– granskning av verksamhetsåret 2022

2023-01-18

Så kommunicerar vi våra granskningar

Varje år publicerar stadsrevisionen i Göteborgs Stad sina granskningsresultat på följande sätt:

Publikation	Innehåll
Revisionsredogörelse	Här presenterar stadsrevisionen granskningen av nämnderna. I redogörelserna framgår revisorernas iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Revisionsberättelse	Revisorerna upprättar en revisionsberättelse per nämnd. I berättelserna uttalar de sig om nämndernas verksamhet har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt, om räkenskaperna är rättvisande samt om nämndens interna kontroll har varit tillräcklig.
Granskningsredogörelse	Här presenterar stadsrevisionen granskningen av bolagen. I redogörelserna framgår iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Granskningsrapport	Lekmannarevisorerna upprättar en granskningsrapport per bolag. I rapporterna uttalar sig lekmannarevisorerna om bolagen har skötts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll har varit tillräcklig.
Revisionsrapport	Här presenterar stadsrevisionen särskilda granskningar som i regel rör flera nämnder och/eller bolag – så kallade projektgranskningar. I rapporterna framgår revisorernas iakttagelser, bedömningar och rekommendationer, i syfte att förbättra verksamheterna.
Rapportsammandrag	I rapportsammandragen sammanfattar stadsrevisionen sina revisionsrapporter.
Revisionsberättelse för Göteborgs Stad	Revisorerna upprättar en revisionsberättelse som omfattar kommunens samlade verksamhet. Berättelsen innehåller uttalanden i ansvarsfrågan samt uttalanden om Göteborgs Stads årsredovisning och resultat.
Årsredogörelse	Årsredogörelsen upprättas av stadsrevisionen och innehåller en beskrivning och sammanfattning av de genomförda granskningarna under året.

Januari 2023

Titel: Liseberg AB – granskning av verksamhetsåret 2022

Diarienummer: 0141/22

Lekmannarevisorer: Gun Cederborg och Lars-Gunnar Landin

Yrkesrevisor: Mia van Hoewijk och Stefan Elmgren-Warberg

www.goteborg.se/stadsrevisionen

Innehåll

1	Sammanfattning	5
1.1	Sammanfattande bedömning	5
1.2	Sammanställning av rekommendationer	7
2	Grundläggande granskning	8
2.1	Bedömning	8
2.2	laktagelser	8
3	Tillvägagångssättet för val av nya attraktioner	9
3.1	Bedömning	10
3.2	laktagelser	10
4	Hantering av företagsupphandlade betalkort.....	14
4.1	Bedömning	15
4.2	laktagelser	15
5	Styrning av konsulter.....	17
6	Uppföljning av tidigare granskning	18
6.1	Uppföljning av informationssäkerhet	18
6.2	Uppföljning av styrning mot kommunfullmäktiges mål	19
6.3	Uppföljning av säkerhetsarbete för bolagets åkatraktioner	19
7	Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering.....	21
8	Språkbruk och revisionstermer	21

1 Sammanfattning

Styrelse och vd ansvarar för att bolagets verksamhet bedrivs i enlighet med lagar och föreskrifter, bolagsordning samt ägardirektiv.

Lekmannarevisorernas uppdrag är att granska om bolagets verksamhet sköts på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt om bolagets interna kontroll är tillräcklig.

Granskningen av verksamheten omfattar en grundläggande del, som är en översiktlig granskning av bolagets ledning, styrning och interna kontroll, tre fördjupningar och uppföljning av tidigare års granskningar.

Vi redovisar våra granskningar genom att först beskriva lekmannarevisorernas bedömningar. Därefter redogör vi för våra iakttagelser.

1.1 Sammanfattande bedömning

Lekmannarevisorernas sammanfattande bedömning är att delar av bolagets styrning behöver förbättras. Därför lämnar vi rekommendationer till styrelsen. Utöver det bedömer vi att bolaget har skött verksamheten på ett ändamålsenligt och från ekonomisk synpunkt tillfredsställande sätt samt att den interna kontrollen har varit tillräcklig.

Nedan redogör vi kort för respektive område som omfattas av årets granskning. Därefter följer en tabell med de rekommendationer som vi lämnar.

- **Grundläggande granskning:** Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Granskningen visar på förbättringsområden. Vi lämnar därför en rekommendation till styrelsen (se tabellen sist i sammanfattningen).
- **Granskning av tillvägagångssättet för val av nya attraktioner:** Granskningen syftar till att bedöma om styrelsen har ett ändamålsenligt tillvägagångssätt för val av nya attraktioner. Granskningen visar att bolaget i huvudsak har ett ändamålsenligt tillvägagångssätt för val av nya attraktioner, men att den finns förbättringsmöjligheter.
- **Granskning av hantering av företagsupphandlade betalkort:** Granskningen syftar till att bedöma om bolagets hantering av kortbetalningar är i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten. Granskningen visar på brister i följsamhet mot riktlinjen och vi lämnar därför två rekommendationer till styrelsen (se tabellen sist i sammanfattningen).
- **Granskning av styrning av konsulter:** Syftet med granskningen är att bedöma om bolaget har säkerställt en ändamålsenlig konsultanvändning och om den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen inom området är tillräcklig. Bedömningen är att bolaget kan stärka sin styrning av anlitate

konsulter. Vi lämnar därför två rekommendationer till styrelsen (se tabellen sist i sammanfattningen).

- **Uppföljning av granskning: Informationssäkerhet:**
Lekmannarevisorerna granskade år 2019 bolagets hantering av informationssäkerhet. Granskningen resulterade i att vi lämnade tre rekommendationer till styrelsen varav en rekommendation kvarstod vid ingången av år 2022. Vår uppföljande granskning visar att rekommendationen är omhändertagen.
- **Uppföljning av granskning: Styrning mot kommunfullmäktiges mål**
Lekmannarevisorerna granskade år 2021 Bolagets styrning och uppföljning mot kommunfullmäktiges mål. Granskningen resulterade i att vi lämnade en rekommendation till styrelsen. Vår uppföljande granskning visar att rekommendationen är omhändertagen.
- **Uppföljning av granskning: Säkerhetsarbete för bolagets åkattraktioner**
Lekmannarevisorerna granskade år 2021 säkerhetsarbetet för bolagets åkattraktioner. Granskningen resulterade i att vi lämnade en rekommendation till styrelsen. Vår uppföljande granskning visar att rekommendationen är omhändertagen.

1.2 Sammanställning av rekommendationer

Område	Rekommendation
Grundläggande granskning	Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att risken för förekomst av oegentligheter alltid är en del av bolagsstyrelsens riskhantering.
Hantering av företagsupphandlade betalkort	<p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att besluta om anvisningar för användandet av företagsupphandlat privatkort och inköpskort baserade på stadens riktlinjer och anmäla anvisningen till stadsledningskontoret.</p> <p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att bolaget upprättar rutiner som säkerställer god intern kontroll, rapportering och uppföljning av betalkort.</p>
Styrning av konsulter	<p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.</p> <p>Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling.</p>

2 Grundläggande granskning

Den grundläggande granskningen syftar till att översiktligt bedöma bolagets ledning och styrning samt interna kontroll. Styrningen och kontrollen ska vara tillräcklig för att leva upp till mål, beslut och föreskrifter.

Den grundläggande granskningen består av tre övergripande revisionsfrågor:

- Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?
- Har bolaget en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?
- Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Granskningen är avvikelsebaserad och fokuserar i huvudsak på bolagets övergripande systematik, strukturer och arbetssätt.

Granskningen av bolag genomförs under hela granskningsåret. Stadens tidsplan medger inte någon detaljerad granskning av årsrapporten.

2.1 Bedömning

Vår bedömning utifrån en översiktlig granskning är att bolaget har genomfört sitt grunduppdrag och arbetat med fullmäktiges mål och uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Vi bedömer även att bolaget har ett ändamålsenligt beslutsfattande.

Vi bedömer att bolaget har en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi.

Slutligen är vår bedömning att bolaget delvis har sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig.

Lekmannarevisorerna lämnar följande rekommendation:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att risken för förekomst av oegentligheter alltid är en del av bolagsstyrelsens riskhantering.

2.2 Iakttagelser

2.2.1 Har bolaget genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt?

Bolaget ska genomföra sitt grunduppdrag enligt bolagsordningen och ägardirektivet samt enligt de mål och riktlinjer som fullmäktige har beslutat om. Fullmäktige har genom budgeten gett bolagsklustren specifika mål som ska uppnås. Fullmäktige har även gett vissa bolag specifika uppdrag som ska genomföras. Vi har översiktligt granskat hur bolaget har genomfört sitt grunduppdrag och

arbetat med fullmäktiges specifika mål och uppdrag, i den utsträckning sådana mål och uppdrag finns för bolaget. Vi har även granskat styrelsens protokoll och beslutsunderlag.

Granskningen visar att bolaget i huvudsak har genomfört sitt uppdrag på ett ändamålsenligt sätt. Inga väsentliga avvikelser har noterats.

2.2.2 Har bolaget en ändamålsenlig styrning, uppföljning och rapportering av sin ekonomi?

Bolaget ska se till att det finns en kontinuerlig ekonomisk uppföljning och rapportering. Vi har översiktligt granskat bolagets styrning av ekonomin samt dess ekonomiska uppföljning och rapportering.

Vår granskning visar att bolaget har genomfört en kontinuerlig uppföljning och rapportering av sin ekonomi.

2.2.3 Har bolaget sett till att den interna styrningen, uppföljningen och kontrollen är tillräcklig?

Bolaget ska se till att det finns ett systematiskt arbete med intern styrning och kontroll och riskhantering inom väsentliga områden. Bolaget ska även följa upp och utvärdera detta arbete. Vi har översiktligt granskat bolagets interna styrning, uppföljning och kontroll.

Vår granskning visar att bolaget har upprättat en samlad riskbild och en internkontrollplan. Riskhantering har i huvudsak skett inom väsentliga områden. Att risken för förekomst av oegentligheter är en del av bolagsstyrelsens riskhantering framgår inte av riskanalysen eller den samlade riskbilden.

Bolaget menar att de kontinuerligt arbetar med att identifiera risk för oegentligheter. Exempelvis genom system och rutiner för hantering av leverantörsfakturer samt att ett antal provköp genomförs på enheter i parken som en del i det årliga internkontrollarbetet.

Granskningen visar att bolaget har ett arbetssätt för att följa upp den interna kontrollen och utvärdera sitt system för styrning, uppföljning och kontroll.

3 Tillvägagångssättet för val av nya attraktioner

I bolagets ägardirektiv står bland annat att bolaget ska vara en av de ledande nöjesparkerna i Europa samt erbjuda, göteborgare och tillresande gäster, nöjesupplevelser av hög klass. Vidare står det i bolagets ägardirektiv att bolaget ska vara en verksamhet i ständig förnyelse, och samtidigt värna sitt ursprung och sin historia.

Då bolaget verkar i en bransch där en hög investeringsnivå krävs för att säkerställa gästvolymen och en konkurrenskraftig produkt är det viktigt att nya attraktioner bidrar till detta. Oftast ersätter en ny attraktion en befintlig attraktion. Utvärdering av bland annat attraktionerna är en viktig del för att kunna göra rätt förnyelse.

Granskningen syftar till att besvara nedan revisionsfrågor

- Har bolaget ett ändamålsenligt tillvägagångssätt för val av nya attraktioner
- Har bolaget ett ändamålsenligt tillvägagångssätt för val av vilka attraktioner som ska ersättas
- Har bolaget en ändamålsenlig utvärdering/uppföljning av sina attraktioner

Granskningen har genomförts genom intervjuer, analyser av dokument och genom att ta stickprov på nyanskaffade attraktioner och attraktioner som ersatts i parken.

Utgångspunkter i granskningen har varit:

- Göteborgs Stad riktlinje för styrning, uppföljning och kontroll

3.1 Bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att bolaget i huvudsak har ett ändamålsenligt tillvägagångssätt för val av nya attraktioner, men att det finns förbättringsmöjligheter.

Bolaget bör dokumentera sina slutsatser av parametrarna i sitt appendix för de olika alternativen till ny attraktion. Uppföljningen av attraktioner bör också ske efter de parametrar som finns i appendixet samt en fördjupad uppföljning av nya attraktioner för att stämma av hur väl slutsatserna som låg till grund för valet av attraktion stämde överens med verkligheten.

Vidare bör bolaget fundera på att införa ett systemstöd eller liknade för uppföljningen av sina attraktioner så att den är samlad och att det med lätthet går att följa en attraktion år för år.

3.2 Iakttagelser

Iakttagelserna är indelade i fyra delar. Analysdelen omfattar nio nyanskaffade attraktioner och tio attraktioner som ersatts i parken under perioden 2014 till och med 2022 och hur dessa rankas mot övriga attraktioner som funnits i parken under 2014 till och med 2022, de nio attraktionerna har anskaffats för ca 945 miljoner kronor totalt. Avsnittet nya attraktioner omfattar fem av de nio nyanskaffningarna medan avsnittet ersatta attraktioner omfattar sex av de tio attraktioner som ersatts.

3.2.1 Nya attraktioner

I intervju med vd diskuterades de nyansskaffade attraktionerna *Mechanica*, *Blomsterkarusellen*, *Aerospinn*, *Valkyria* samt *Tempus*. Tillvägagångssättet är samma för samtliga nyansskaffningar. Styrgrupp projekt (nio personer med olika kompetenser inklusive vd) tittar på ett eller flera alternativ avseende olika parametrar bland annat åk-frekvens, driftkostnad, yta som ska nyttjas och hur väl attraktionen passar in med befintliga attraktioner. Från andra nöjesparker som har samma eller liknande attraktion hämtas referenser. Efter diskussioner av olika alternativ tar styrgrupp projekt fram ett alternativ på ny attraktion i ett beslutsunderlag till styrelsen. Beslutsunderlaget innehåller bland annat en presentation av attraktionen och uppskattat kostnad. Om styrelsen beslutar att anskaffa attraktionen görs en upphandling. För samtliga fem stickprov har det varit en direktupphandling.

Vid genomgång av styrgrupp projekts protokoll saknas dokumentation om de olika alternativen och hur de bedömdes avseende olika parametrar. Det som finns dokumenterat är när en attraktion väl är vald av styrgrupp projekt, vilken information som behövs för ett beslutsunderlag till styrelsen samt när väl styrelsen beslutat om attraktionen hur bygget av attraktionen fortskrider.

Under året har bolaget tagit fram ett appendix till dokumentet *Lisebergs DNA* som heter *Hur väljer vi attraktioner*. I appendixet sista steg val av attraktion räknas nedan parametrar upp:

- säkerhet
- teknisk kvalitet / komplexitet,
- referenser
- pris
- transparens
- estetik
- service/after-sales
- driftkalkyl
- hållbarhet.

3.2.2 Analys

En analys har gjorts hur de nio nyansskaffade attraktioner och tio attraktioner som ersatts har rankats mot övriga attraktioner avseende parametrarna:

- åk-frekvens (hur många personer som åkt attraktionen under ett år)
- kapacitet (hur många personer som kan åka attraktionen per timme).

Rankingen har skett inom kategorierna

- gästsegment
- samma antal kuponger inom gästsegmentet
- längdgränser inom gästsegmentet.

För valda nya attraktioner har rankningen skett mot andra attraktioner inom samma kategori år 2022. För valda ersatta attraktioner har ranking skett mot andra attraktioner inom samma kategori under sista relevanta året för attraktionen¹. För samtliga valda attraktioner har också en ranking gjorts baserat på ett snitt av valda parametrar inom ovan kategorier för åren 2014 till och med 2022.

Nedan presenteras en sammanvägning för de två rankningarna avseende de olika kategorierna för de valda parametrarna, med följande definition:

- Under (attraktionen rankas under medel mot andra attraktioner inom kategorierna)
- Medel (attraktionen rankas som medel mot andra attraktioner inom kategorierna)
- Över (attraktionen rankas över medel mot andra attraktioner inom kategorierna)

3.2.2.1 Nya Attraktioner

Åk-frekvens	Attraktion
Över	Helix, Valkyria och Underlandet
Medel	Loke
Under	Mechanica, Aerospinn, Tempus, Turbo och Blomsterkarusellen

Kapacitet	Attraktion
Över	Helix, Valkyria, Blomsterkarusellen och Underlandet
Medel	Loke
Medel/under	Turbo
Under	Mechanica, Aerospinn och Tempus

3.2.2.2 Ersatta attraktioner

Åk-frekvens	Attraktion
Över	Ponnykarusellen, Sagoslottet och Kanonen
Medel	Inte aktuellt
Medel/under	Drakbåtarna
Under	Flygande Elefanter, Pariserhjulet, Virvelvinden, SpinRock, Höjdskräcken och Uppskjutet.

¹ Alla år är inte relevanta för en attraktion, då den till exempel stått stilla stora delar av året på grund av reparation.

Kapacitet	Attraktion
Över	Flygande Elefanter, Drakbåtarna, Sagoslottet, Pariserhjulet och Kanonen
Medel	Ponnykarusellen och Virvelvinden
Under	SpinRock, Höjdskräcken och Uppskjutet

3.2.3 Ersatta attraktioner

De ersatta attraktioner som har granskats är Drakbåtarna, Flygande Elefanter, Ponnykarusellen, Sagoslottet, Kanonen och Virvelvinden. Som analysen visar fanns det vid avyttringsåret/senaste relevanta året för den ersatta attraktionen flera attraktioner som presterade sämre på åk-frekvens och/eller kapacitet. I styrgrupp projekts protokoll nämns det en gång att Sagoslottet är i dåligt skick, i övrigt finns ingen dokumentation på vilka grunder en attraktion ska ersättas.

I intervju med vd diskuterades orsakerna till att attraktionerna ersattes samt inte heller flyttades till andra platser i parken.

Drakbåtarna: Platsen behövdes till hotellet. Det skulle vara dyrt att flytta den på grund av att attraktionen använde vatten.

Flygande Elefanter: Platsen behövdes till hotellet. Det var också ett problem med eventuell varumärkeskränkning.

Ponnykarusellen: Attraktionen passade inte in temamässigt med Lisebergs övriga attraktioner.

Sagoslottet: Platsen behövdes till hotellet. Det var också ett problem med eventuell varumärkeskränkning. Attraktionen var också gammal och skulle inte gå att bygga upp efter en flytt.

Kanonen: Hade ett hydrauliksystem som ledde till ett jobbigt underhåll av attraktionen. Under 2015 gjordes en större investering i attraktionen. Året efter var attraktionens sista år på Liseberg. Eventuellt avyttrades Kanonen ett eller två år för tidigt enligt vd.

Virvelvinden: Är en av de äldsta attraktionerna på Liseberg och var placerad på berget i parken, en reinvestering gjordes 2016 på ca 2,3 miljoner kronor i attraktionen. Bolaget ville dra mer folk till berget så de nya attraktionerna Tempus och Turbo införskaffades och Aerospinn fick var kvar. Det finns inte någon annan plats i parken för Virvelvinden just nu, så den är magasinerad. Analysen visar dock att Virvelvinden hade bäst snitt både för åk-frekvens och kapacitet jämför mot Tempus, Turbo och Aerospinn.

3.2.4 Uppföljning

Uppföljning görs av samtliga attraktioner på åk-frekvens och driftkostnader mot budget, där avvikelser kommenteras. Det görs uppföljning per attraktion, men

det sker ingen sammanställning för respektive år eller per attraktion för de olika åren. Det sker heller ingen fördjupad uppföljning av nya attraktioner avseende på de parametrar som låg till grund för beslutet att köpa den attraktionen. Det står heller ingen slutsats i uppföljningen om en attraktion bör ersättas eller inte.

Under året har bolaget tagit fram ett appendix till dokumentet *Lisebergs DNA* som heter *Hur väljer vi attraktioner*. I appendixet första steg, ersättning av attraktion räknas nedan parametrar upp:

- Otidsvarande säkerhet
- Teknisk livslängd (end-of-life, speciellt stål)
- Sjunkande popularitet
- Estetik (tema, zoning, mm)
- Oförhållsmässiga underhållskostnader
- Driftsmässiga problem (kapacitet, arbetsmiljö, mm)
- Undermålig gästupplevelse

4 Hantering av företagsupphandlade betalkort

Granskningen syftar till att bedöma om bolagets hantering av kortbetalningar är i enlighet med Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten.

Granskningen har genomförts genom intervjuer och genom stickprov på inköp via företagsupphandlade privatkort och inköpskort. För företagsupphandlat privatkort har kortinnehavaren ett personligt betalningsansvar och kortet ska främst användas vid representation och reserelaterade inköp. För inköpskort har bolaget det juridiska betalningsansvaret. Kortet är främst avsett att användas i samband med mindre inköp som inte kan göras via ordinarie beställningsrutiner.

Granskningen ska besvara följande revisionsfrågor:

- Är ansvar och befogenhet för korthantering definierat?
- Finns upprättade rutiner för användande av företagsupphandlat privatkort och inköpskort?
- Finns rutiner för att säkerställa att endast företagsupphandlat privatkort och inköpskort används?
- Finns rutiner för att kontrollera att företagsupphandlade privatkort och inköpskort används enligt gällande riktlinjer?
- Finns rutiner för hur avvikelser från riktlinjer och regelverk ska hanteras?
- Finns sammanfattningsvis fastställda rutiner som säkerställer en god intern kontroll, uppföljning och rapportering?

Revisionskriterier i granskningen är:

- kommunallagen 6 kap 6 §
- riktlinjer för styrning, uppföljning och kontroll
- Göteborgs stads riktlinjer för finansverksamheten, avsnitt 4
- regler för attest i Göteborgs stad.

4.1 Bedömning

Vår sammanfattande bedömning är att det inte finns tillräckliga rutiner som säkerställer styrning och kontroll.

Det innebär bland annat att:

Bolaget ska avsluta det företagskort som inte är avtalsupphandlat eller anmäla kortet till kommunstyrelsen för godkännande.

Bolagets styrning av hur korten används behöver stärkas. Bolaget behöver upprätta egna skriftliga instruktioner som tydliggör för kortanvändaren vad korten får användas till och vad de inte får användas till.

Lekmannarevisorerna lämnar följande rekommendationer:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att besluta om anvisningar för användandet av företagsupphandlat privatkort och inköpskort baserade på stadens riktlinjer och anmäla anvisningen till stadsledningskontoret.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att bolaget upprättar rutiner som säkerställer god intern kontroll, rapportering och uppföljning av betalkort.

4.2 Iakttagelser

4.2.1 Styrelsen ska besluta om en anvisning för användande av företagsupphandlat privatkort, inköpskort och drivmedelskort

Bolagsledningen har beslutat om *Anvisning Finansiell styrning*. Enligt Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten är det styrelsen som ska fastställa anvisningar för användande av företagsupphandlat privatkort och inköpskort baserade på stadens riktlinjer. De fastställda anvisningarna ska årligen återrapporteras till stadsledningskontoret.

Styrelsen antog den 28 juni 2022 ett *Finansdirektiv*. Fram till det beslutet har det varit ekonomichef som haft delegation på att besluta om uttag av företagsupphandlat privatkort och inköpskort. I och med styrelsens beslutade *Finansdirektiv* är det numera styrelsen som ska besluta om vilka anställda som ska ha tillgång till företagsupphandlat privatkort och inköpskort samt eventuella

begränsningar för varje inköpskort och anställd. Styrelsen kan besluta om vidaredelegation till vd.

Det finns en utsedd ansvarig på ekonomiavdelningen som registrerar och rapporterar in bolagets kortansökningar till stadsledningskontoret. En rapport över vilka kortinnehavare bolaget har ska en gång i kvartalet skickas till stadsledningskontoret.

Den som får ett inköpskort eller ett företagsupphandlat privatkort ska skriva på en förbindelse som är framtagen av stadsledningskontoret. I förbindelsen finns vissa riktlinjer för det kort (företagsupphandlat privatkort eller inköpskort) som innehavare tilldelats. Ytterligare riktlinjer finns i bolagets *Anvisning Finansiell styrning*.

4.2.2 Rutinerna för att säkerställa att endast företagsupphandlat privatkort och inköpskort används behöver stärkas

Endast företagsupphandlat privatkort och inköpskort får användas. Övriga korttyper som inte är en upphandlad tjänst får inte användas. Undantag ska godkännas av kommunstyrelsen.

I våra stickprov finner vi ett betalkort som inte är avtalsupphandlat. Kortet finns inte med i den sammanställning som ekonomienheten skickar en gång per kvartal till stadsledningskontoret. Användandet av kortet är inte godkänt av kommunstyrelsen. Bolaget menar att i samband med att det nya ramavtalet för banktjänster träder i kraft den 1 mars 2023 så kommer kortet att bytas ut.

4.2.3 Rutiner för att kontrollera att företagsupphandlade privatkort och inköpskort används enligt gällande riktlinjer behöver stärkas

För att kontrollera om företagsupphandlade privatkort och inköpskort används enligt gällande riktlinjer har vi tagit 12 stickprov på inköp med inköpskort och 10 stickprov på inköp med företagsupphandlat privatkort.

Inköpskort får användas av anställda som har fortlöpande behov av ett betalningssätt, i samband med mindre inköp, som inte kan göras via ordinarie beställningsrutiner. Bolag som använder inköpskort ska upprätta skriftliga instruktioner anpassade till de egna administrativa rutinerna och hålla kortinnehavare uppdaterade om gällande rutiner.

Av de 12 stickproven på inköpskort passerade fem utan anmärkning. Tre stickprov får en mindre anmärkning på grund av att de bedöms som osäkra i och med att inköpen sannolikt finns hos ramavtalsleverantörer. Fyra stickprov bedöms vara felaktiga eftersom inköpen kan göras via inköp hos ramavtalsleverantörer.

Företagsupphandlat privatkort får användas av anställda som har behov av återkommande inköp i tjänsten. Kostnaden för årsavgiften och eventuella uppläggningsavgifter betalas av bolaget och då endast för kort upphandlade enligt ramavtal för banktjänster. Kortinnehavaren är ansvarig för att upprätta redovisning med originalkvitton gentemot arbetsgivaren för tjänsteutgifter på kortet snarast efter köp.

När det gäller de tio stickproven på inköp med företagsupphandlat privatkort är det tre stickprov som är utan anmärkning. Ett stickprov har bedömts som osäkert eftersom en del av inköpet gjorts hos en ramavtalsleverantör (IKEA) men det är osäkert om just de varor som köptes finns med på ramavtalet. Sex av 10 stickprov får inte godkännas. Fem av stickproven avser inköp av tjänster som kan avropas alternativt faktureras. Det gäller resor, hotell eller showbiljetter. Det sjätte stickprovet är ett inköp som är betalat med en korttyp som inte är avtalsupphandlat.

Enligt *Göteborgs Stads riktlinje för finansverksamheten* ska förvaltningar och bolag som använder inköpskort upprätta skriftliga instruktioner anpassade till de egna administrativa rutinerna och hålla kortinnehavare uppdaterade om gällande rutiner. Kort som används ovarsamt eller felaktigt ska omedelbart dras in. Det samma gäller om kortinnehavaren inte följer gällande instruktioner och rutiner. Alla avvikelser från anvisningarna ska rapporteras till stadsledningskontoret.

5 Styrning av konsulter

Stadsrevisionen genomförde under 2022 en granskning av konsultanvändning i Göteborgs Stad. Syftet var att bedöma om nämnden för Intraservice, grundskolenämnden, socialnämnden Nordost och Liseberg AB har säkerställt en ändamålsenlig konsultanvändning och en tillräcklig intern styrning, uppföljning och kontroll inom området.

Stadsrevisionens samlade bedömning är att Liseberg kan stärka sin styrning av området genom att upprätta riktlinjer, rutiner eller motsvarande styrdokument för konsultanvändning. Bolaget bör säkerställa att skriftliga behovsanalyser och uppdragsbeskrivningar som regel alltid upprättas och ligger till grund för användning av konsulter. Bolaget bör även tydliggöra hur konsulter ska följas upp och kontrolleras under uppdragstiden samt hur regler om sekretess och informationssäkerhet ska gås igenom med konsulterna, som en del av chefers informationssäkerhetsansvar.

Vidare bedömer vi att det finns brister i Lisebergs följsamhet mot gällande regelverk för inköp och upphandling, vid upphandling av konsulter. Fyra av sex granskade direktupphandlingar av konsulter har inte dokumenterats. Två av direktupphandlingarna överstiger direktupphandlingsgränsen, vilket innebär en stor risk för att de skulle kunna betraktas som otillåtna. Bolaget menar att en av direktupphandlingarna omfattas av undantaget om unik konstnärlig prestation i lagen om offentlig upphandling (LOU) 6 kap. 14 §. Det skulle möjliggöra ett

förhandlat förfarande utan krav på föregående annonsering. Bolaget bedöms dock inte på ett övertygande sätt ha kunnat visa att förutsättningarna för detta undantag, som ska tillämpas restriktivt, är uppfyllda. Stadsrevisionen bedömer mot denna bakgrund att Lisebergs styrelse behöver stärka följsamheten mot LOU och Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Följande rekommendationer lämnas utifrån granskningen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen för Liseberg AB att säkerställa att direktupphandlingar som överstiger 50 000 kronor dokumenteras. Dokumentationen ska innehålla de uppgifter som framgår av Göteborgs Stads riktlinje för inköp och upphandling.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen för Liseberg AB att säkerställa att tillämpliga upphandlingar som överstiger direktupphandlingsgränsen annonseras i enlighet med lagen om offentlig upphandling.

Stadsrevisionen beslutade om revisionsrapporten *Granskning av konsultanvändning i Göteborgs Stad* den 22 november 2022. Rapporten har skickats till styrelsen. Styrelsen behöver inkomma med ett yttrande till stadsrevisionen senast den 31 mars 2023 om hur rekommendationerna kommer att omhändertas.

6 Uppföljning av tidigare granskning

Ibland resulterar våra granskningar i att revisorerna lämnar rekommendationer och/eller kritik. När detta händer följer vi oftast upp detta nästkommande år. Nedan redogör vi för den uppföljning som vi har genomfört i år.

6.1 Uppföljning av informationssäkerhet

Lekmannarevisorerna granskade år 2019 bolagets arbete med att säkra den information som bolaget hanterar, både manuellt och i it-system. Granskningen resulterade i att lekmannarevisorerna lämnade två rekommendationer. Den ena av rekommendationerna fanns fortfarande kvar vid ingången av år 2022.

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att se till att bolaget följer stadens riktlinjer för informationssäkerhet.

Vi har i år följt upp rekommendationen genom att ta del av styrelsens yttrande och av bolagets riskanalys med åtgärdsplan.

6.1.1 Bedömning

Bedömningen är att bolagets arbete med att säkra den information som bolaget hanterar är tillräcklig och att rekommendationen är omhändertagen. Vi kommer att följa arbetet fortsättningsvis.

6.1.2 Iakttagelser

Styrelsen beskriver i sitt yttrande att Liseberg bedriver ett aktivt arbete med att säkerställa att bolaget följer riktlinjerna för informationssäkerhet men att bolaget inte är helt färdiga med det arbetet. Arbete beräknas pågå under kommande år. I bolagets riskanalys finns ett strategiskt mål med att ha ”Moderna, anpassade och säkra IT-system”. Som riskreducerande åtgärder finns bland annat fysisk kontroll av anläggningen och anläggningens hårdvara, säkerställa kompetens hos medarbetare och tydliga rutiner och dokumentation för IT-säkerhet.

6.2 Uppföljning av styrning mot kommunfullmäktiges mål

Lekmannarevisorerna granskade år 2021 bolagets styrning mot kommunfullmäktiges mål. Granskningen resulterade i att lekmannarevisorerna lämnade följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att tillsammans med Göteborg & Co AB se över hur målen i kommunfullmäktiges budget ska omhändertas i planering och uppföljning.

Vi har i år följt upp rekommendationen genom att analysera bolagets uppföljningsrapport.

6.2.1 Bedömning

Bedömningen är att rekommendationen är omhändertagen.

6.2.2 Iakttagelser

Uppföljningsrapport 2 innehåller bolagsspecifika indikatorer baserade på de styrelsenspecifika målen i kommunfullmäktiges budget.

- Befästa Göteborg som ett attraktivt och konkurrenskraftigt destinationsmål,
- Att fler upptäcker och besöker Göteborg och
- Att antalet gästnätter i Göteborg har ökat.

6.3 Uppföljning av säkerhetsarbete för bolagets åkattraktioner

Lekmannarevisorerna granskade år 2021 säkerhetsarbete för bolagets åkattraktioner. Granskningen resulterade i att lekmannarevisorerna lämnade följande rekommendation till styrelsen:

Lekmannarevisorerna rekommenderar styrelsen att stärka den interna kontrollen avseende egenkontroller av åkattraktioner.

6.3.1 Bedömning

Lekmannarevisorernas bedömning är att rekommendationen är omhändertagen. Dock vill vi påpeka att bolaget även bör införa systemstöd för de årsvisa egenkontrollerna.

6.3.2 Iakttagelser

Bolaget har under sommaren infört ett systemstöd för att dokumentera att egenkontrollerna är utförda. I granskningen har stickprov tagits på fyra attraktioner avseende att egenkontroller dokumenteras som ska utföras dagligen, veckovis och månadsvis. Granskningen visar inte på några avvikelser. När systemstödet infördes hade redan egenkontrollerna för året genomförts, men enligt uppgift kommer bolaget nästa år också att dokumentera de årsvisa egenkontrollerna i systemstödet.

7 Lekmannarevisorernas uppdrag och rapportering

Den kommunala revisionen är ett lokalt demokratiskt kontrollinstrument med uppdrag att granska den verksamhet som bedrivs i kommunen.

Lekmannarevisorer är förtroendevalda och utses av kommunfullmäktige ur gruppen förtroendevalda revisorer i kommunen. Lekmannarevisorerna har ett självständigt uppdrag att granska de bolag som helt eller delvis ägs av kommunen. I Göteborg utses två lekmannarevisorer för varje bolag. Revisorerna är oberoende och granskar på kommunfullmäktiges uppdrag och därigenom indirekt också för medborgarna.

Resultatet av lekmannarevisorernas granskning redovisas i granskningsrapporter och granskningsredogörelser.

Revisorerna genomför också särskilda granskningar som i regel rör flera bolag och nämnder. Dessa redovisas löpande under året till kommunfullmäktige i revisionsrapporter.

Revisorerna tar även varje år fram en årsredogörelse som sammanfattar den granskning som gjorts i kommunen under det aktuella året.

Revisorernas rapporter hittar du på www.goteborg.se/stadsrevisionen

8 Språkbruk och revisionstermer

När revisorerna har genomfört en granskning lämnar de ofta rekommendationer till de granskade nämnderna och bolagen. Ibland lämnar de även revisionskritik.

Rekommendationer lämnas när revisorerna ser förbättringsområden i verksamheten. Rekommendationerna syftar till att utveckla och förbättra verksamheten.

Revisionskritik lämnas när revisorerna ser brister i verksamheten som är av mer allvarlig karaktär. Revisionskritik graderas genom begreppen erinran eller anmärkning. Anmärkning är allvarligast. När det gäller nämnderna kan en anmärkning lämnas med eller utan tillstyrkan om ansvarsfrihet.

Under kommande år följer revisorerna upp vilka åtgärder som nämnden eller bolagsstyrelsen har gjort för att följa revisorens rekommendationer.

Stadsrevisionen

Postadress: Box 2141, 403 13 Göteborg

Besöksadress: Stora Badhusgatan 6

Göteborgs Stads kontaktcenter: 031-365 00 00, kansli: 031-368 07 00

stadsrevisionen@stadsrevisionen.goteborg.se

www.goteborg.se/stadsrevisionen